

การพัฒนาความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี
**The Development of School Safety in Educational Opportunity Expansion
Schools under the Primary Educational Service Area Offices in Udon
Thani Province**

อนุวัฒน์ พันธุสัน^{1*}, พิมพพร จารุจิตร²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย

Anuwat Pantusan^{1*}, PimPorn Charuchit²
^{1,2}Udon Thani Rajabhat University, Thailand
E-mail: 67120605118@udru.ac.th

Received: January 25, 2026; Revised: February 22, 2026; Accepted: March 24, 2026
© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ เป็นระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครูผู้สอน จำนวน 324 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ระยะที่ 2 หาแนวทางของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยการเลือก แบบเจาะจง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.201 – 0.221 2) แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี มีทั้งหมด 6 แนวทาง 3) การประเมินแนวทาง ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็น

ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนาความปลอดภัยในสถานศึกษา, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย

Abstract

The purposes of this research were: (1) to investigate the current conditions, desirable conditions, and priority needs for the development of school safety in extended opportunity schools under the Office of Primary Educational Service Areas in Udon Thani Province; (2) to formulate guidelines for the development of school safety in extended opportunity schools; and (3) to evaluate the proposed guidelines for the development of school safety in extended opportunity schools. This study employed a mixed-methods research design and was conducted in three phases. Phase 1 aimed to examine the current conditions, desirable conditions, and priority needs for school safety development. The sample consisted of 27 school administrators and 324 teachers, totaling 351 participants. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.99. The data were analyzed using descriptive statistics and the Priority Needs Index (PNI). Phase 2 focused on the formulation of guidelines for school safety development through semi-structured interviews with three key informants. Phase 3 involved the evaluation of the proposed guidelines using purposive sampling with five experts. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. The research findings indicated that: (1) the overall current conditions of school safety development were at a high level, whereas the desirable conditions were at the highest level. The overall priority needs index ranged from 0.201 to 0.221; (2) six guidelines for developing school safety in extended opportunity schools were identified; and (3) the evaluation results of the proposed guidelines in terms of suitability, feasibility, and usefulness were all at the highest level.

Keyword: School Safety Development, Opportunity Expansion Schools, Safety Development Guidelines

1. บทนำ

ประเทศไทยมีการบริหารและจัดการศึกษาบนพื้นฐานของกฎหมายและนโยบายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในสถานศึกษาซึ่งถือเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนของชาติ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กำหนดให้การดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยห้ามมิให้กระทำการอันเป็นความรุนแรง การทอดทิ้ง ละเลย หรือการดูแลที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ, 2546) ขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ได้กำหนดให้สถานที่ทำงานทุกแห่ง รวมถึงสถานศึกษาต้องมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงจากอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉิน และต้องมีระบบบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานที่ทำงานอย่างเหมาะสม (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2554) เพื่อสนับสนุนทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รัฐบาลได้จัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ซึ่งเป็นกรอบแนวนโยบายระดับชาติ และในส่วนของการศึกษา ได้มีการจัดทำ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยกำหนด 6 ยุทธศาสตร์หลัก ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 คือ “การจัดการศึกษาเพื่อความ

มั่นคงของสังคมและประเทศชาติ” มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของประชาชนทุกช่วงวัยจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม ความรุนแรง ยาเสพติด ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติยังตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) หรือกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งทำให้เกิดความรุนแรงในรูปแบบใหม่และซับซ้อนมากขึ้น จากสถานการณ์ความรุนแรงและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นซ้ำในรอบหลายปี กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน โดย วาระเร่งด่วนข้อที่ 1 มุ่งเน้นที่ ความปลอดภัยของผู้เรียน โดยเห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของนักเรียน เช่น การคุกคามทางเพศ การกลั่นแกล้งรังแก (Bullying) และโรคอุบัติใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

ในระดับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดแนวนโยบาย การศึกษาขั้นพื้นฐานวิสัยทัศน์ วิถีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในสถานศึกษา การส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียน ครู และบุคลากร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ ทั้งนี้ได้ยึดหลัก 3 ป คือ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและสังคมว่าโรงเรียนเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัย และลดโอกาสเกิดเหตุการณ์ซ้ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาขึ้นจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงาน ด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน นักศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการปกป้อง ค้ำครอง ดูแล ช่วยเหลือ เยียวยา มีความมั่นคง และปลอดภัย ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย ความปลอดภัยกระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีการกำหนด ขอบข่ายความปลอดภัยสถานศึกษา 4 กลุ่มภัย ดังนี้ 1) ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรง ของมนุษย์ (Violence) 2) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) 3) ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ (Right) 4) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาวะทางกายและจิตใจ (Unhealthiness) มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านภัยที่เกิดจากการใช้ ความรุนแรงของมนุษย์ หมายถึง การกระทำที่เป็นความจงใจใช้กำลัง หรือ อำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคน หรือ สังคม ประกอบด้วยการล่วงละเมิดทางเพศ การทะเลาะวิวาท การกลั่นแกล้งรังแก การข่มขืน ประทุษร้าย และการจลาจล การก่อวินาศกรรม การระเบิด สารเคมี และวัตถุอันตราย และการล่อลวง ลักพาตัว 2) ด้านภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ประกอบด้วย ภัยธรรมชาติ ภัยจากอาคารเรียน สิ่งก่อสร้าง ภัยจากยานพาหนะ ภัยจากการจัดกิจกรรม และภัยจากเครื่องมืออุปกรณ์ 3) ด้านภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ หมายถึง การกระทำที่ส่งผลด้านลบแก่เด็ก หรือ ผู้ที่ถูกละเมิด ประกอบด้วย การถูกปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง การคุกคามทางเพศ และการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม 4) ด้านภัยที่เกิดจากผลกระทบ ทางสุขภาวะทางกาย และจิตใจ หมายถึง ภาวะ หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางกาย และจิตใจประกอบด้วย ภาวะจิตเวช ติดเกม ยาเสพติด โรคระบาดในมนุษย์ ภัยไซเบอร์ การ

พนัน มลภาวะเป็นพิษ และภาวะทุพโภชนาการ (คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 26-27)

สถานศึกษานับเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้จะไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างเต็ม ประสิทธิภาพ หากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไม่ได้รับการดูแลให้ปลอดภัย ทั้งในเชิงกายภาพ จิตใจ และ สังคม สุวิมล ว่องวานิช (2545) ได้กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ดังนั้น การส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงไม่ใช่เพียงการป้องกันอุบัติเหตุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดการ ความเสี่ยงและปัจจัยที่อาจคุกคามความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนในทุกมิติในทำนองเดียวกัน ขณะที่สุนีย์ ประ จันทรจํานนง (2564) เน้นว่า สถานศึกษาควรมีระบบบริหารจัดการความปลอดภัยทั้งในด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม และจิตสังคมอย่างรอบด้าน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนนอกจากนี้ อารี จำปากลาย (2561) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนเชิงระบบเพื่อสร้างความปลอดภัยใน โรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ หน่วยงานภายนอก ขณะที่ สุชีรา ใจหวัง (2562) ระบุว่า การพัฒนาระบบความปลอดภัยในโรงเรียนควรมี มาตรการที่ครอบคลุมทั้งในระดับป้องกันและแก้ไข และจำเป็นต้องได้รับการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือโรงเรียนที่สอนระดับประถมศึกษาและขยายชั้นเรียนโดยเปิด สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เยาวชนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้ ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนที่อยู่ใน เขตพื้นที่ห่างไกลได้มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าวใช้อาคารสถานที่และบุคลากรของ โรงเรียนประถมศึกษา แต่ในสภาพปัจจุบันในโรงเรียนขยายโอกาสพบว่าผู้บริหารต้องปฏิบัติงานหนัก ทั้งการ บริหารระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไปด้วยกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543) หนึ่งในปัญหาหลักของโรงเรียนขยายโอกาสคือการขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณในการดูแลความ ปลอดภัยอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบการเฝ้าระวัง การป้องกันอุบัติเหตุในพื้นที่การเรียนรู้ สภาพ อาคารสถานที่ที่ทรุดโทรม หรือขาดอุปกรณ์ความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน เช่น กล้องวงจรปิด สัญญาณเตือนภัย หรืออุปกรณ์ดับเพลิง นอกจากนี้ยังพบว่าบางโรงเรียนไม่มีแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินที่ชัดเจน ซึ่งอาจ เพิ่มความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียน ครู และบุคลากร ในบางพื้นที่ โรงเรียนขยายโอกาสยังต้อง เผชิญกับบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัย เช่น ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติด ความยากจน หรือความขัดแย้งในชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบทางอ้อมต่อความปลอดภัยใน โรงเรียน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563)

ในปัจจุบัน ความปลอดภัยในสถานศึกษาได้รับการกำหนดให้เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ต้องดูแลให้เป็น

สถานที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากมีเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุภายในโรงเรียน การกลั่นแกล้ง หรือการข่มเหงรังแกผ่านคำพูดหรือการกระทำที่ส่งผลให้เกิดความทุกข์ใจแก่ผู้ถูกรังแก รวมถึงภัยที่มาจากภายนอก เช่น โรคระบาดและภัยไซเบอร์ ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ภัยคุกคามเหล่านี้มีหลายรูปแบบ ครอบคลุมทั้งภัยจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ (Violence) ภัยจากอุบัติเหตุ (Accident) ภัยจากการถูกละเมิดสิทธิ (Right) และภัยจากผลกระทบทางสุขภาพทางกาย และจิตใจ (Unhealthiness) ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งตัวนักเรียนและครอบครัว เช่น ปัญหาการเรียนจนน้ำเสียชีวิต ปัญหาการติดเกม และปัญหายาเสพติดที่เข้าถึงง่าย เช่น ยาบ้า กัญชา หรือบุหรี่ไฟฟ้า แม้ว่าโรงเรียนจะมีมาตรการตรวจสอบและป้องกัน แต่ยังคงพบข้อจำกัดหลายประการในการดำเนินงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและเป็นระบบ มีการวางแผนเชิงรุกเพื่อป้องกันและลดผลกระทบ ตลอดจนการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิตของนักเรียนอย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและความเป็นมาของความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าสถานศึกษายังประสบกับความท้าทายหลายประการในการจัดการความปลอดภัยอย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือมีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่ซับซ้อน ส่งผลให้มีข้อจำกัดทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และระบบบริหารจัดการความปลอดภัย ทำให้ไม่สามารถดูแลนักเรียนและบุคลากรได้อย่างรอบด้านและเพียงพอ อีกทั้งยังต้องเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกลั่นแกล้งทางร่างกายและจิตใจ อุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย รวมถึงภัยจากปัจจัยภายนอก เช่น โรคระบาดและปัญหาเสพติดที่เข้าถึงได้ง่าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของนักเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาการพัฒนาความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างรอบด้าน รวมทั้งศึกษาระบบการบริหารจัดการและมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบัน พร้อมทั้งค้นหาแนวทางและวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ซึ่งประกอบด้วย

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคุศลภัย
2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคุศลภัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุ
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคุศลภัยทางสังคม
4. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
5. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสัตว์มีพิษ
6. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านผลกระทบจากการสู้รบและ เหตุการณ์ความไม่สงบ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 228 โรงเรียน จำนวน 3,694 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 ,P 608) ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการจัดชั้น (Strata) และทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ จำนวน 351 คน

เครื่องมือในการวิจัยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ระยะที่ 2 ผลจากระยะที่ 1 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นมา กำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ระยะที่ 2 โดยผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารจากสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ระยะที่ 3 สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบการจัดการความรู้ โดยใช้แนวทางการประเมินของ กัสคีย์ (Guskey, 2000 : 61-63) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ (utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ (Likert's Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 76) ซึ่งกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

เครื่องมือในการวิจัย แบบประเมินแนวทางทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี สรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน อยู่ระดับ มาก ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็น โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.201 – 0.221

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารงานด้าน ความปลอดภัยของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI	ลำดับ
Modified								
1) การป้องกันและแก้ไขปัญหายุติเหตุ	3.50	0.91	มาก	4.43	0.65	มาก	0.201	6
2) การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับอุบัติเหตุ	3.55	0.98	มาก	4.50	0.62	มาก	0.211	3
3) การป้องกันและแก้ไขปัญหายุติเหตุ	3.57	0.96	มาก	4.50	0.59	มาก	0.206	5

ทางสังคม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน (ต่อ)

แนวทางการบริหารงานด้าน ความปลอดภัยของโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNI Modified	ลำดับ
4) การรักษาความปลอดภัยของ โรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของ นักเรียน	3.60	0.94	มาก	4.62	0.53	มากที่สุด	0.221	1
5) การรักษาความปลอดภัยของ โรงเรียนด้านสัตว์มีพิษ	3.58	0.93	มาก	4.53	0.64	มากที่สุด	0.211	3
6) การรักษาความปลอดภัยของ โรงเรียนด้านผลกระทบจากการสู รบและเหตุการณ์ความไม่สงบ	3.59	0.93	มาก	4.57	0.58	มากที่สุด	0.216	2
รวม	3.56	0.95	มาก	4.51	0.61	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันการพัฒนาคอนดอมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาคอนดอมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน

2. การสร้างแนวการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

แนวการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้ให้ข้อสรุปแนวการพัฒนาความ

ปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ในแต่ละด้านลำดับตามความต้องการจำเป็นด้วยการใช้กระบวนการ PDCA ได้ 6 แนวทางดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภัย

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภัย ด้วยการ ใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนวางแผน และจัดทำแผนความปลอดภัยเป็นระบบ 2) D (Do) โรงเรียนดำเนินการด้วยกิจกรรมอบรม การติดตั้งอุปกรณ์ และการจัดระบบจราจรหรือระบบดูแล 3) C (Check) ผู้อำนวยการมีการตรวจสอบต่อเนื่อง ทั้งจากครูเวรการสำรวจพื้นที่ และสถิติอุบัติเหตุ 4) A (Act) คณะกรรมการสถานศึกษาและครูมีการปรับปรุงแผนทุกปี โดยยึดข้อมูลจากการตรวจสอบจริง เพื่อให้มาตรการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ด้วยการ ใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) โรงเรียนมีการวางแผนชัดเจน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ รอบการตรวจสอบ และรายการอุปกรณ์ 2) D (Do) โรงเรียนมีการดำเนินงานทั้งการตรวจสอบอุปกรณ์จริง การทดสอบสัญญาณ การติดตั้งอุปกรณ์ใหม่ และการฝึกอบรม 3) C (Check) ครูผู้ดูแลมีระบบตรวจสอบประเมินผล เช่น แบบฟอร์มรายงาน เวลาในการอพยพ และการบันทึกปัญหา 4) A (Act) โรงเรียนมีการปรับปรุงแก้ไขต่อเนื่อง เช่น ซ่อมอุปกรณ์ เปลี่ยนเส้นทางหนีไฟ เพิ่มครูประจำจุด และพัฒนาแผนอพยพให้มีประสิทธิภาพขึ้น

2.3 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันปัญหาสังคม

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันปัญหาสังคม ด้วยการ ใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) ผู้บริหารและคณะครูร่วมวางแผนกับผู้ปกครองและชุมชน ทั้งการประชุมวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดบทบาท 2) D (Do) โรงเรียนจัดการดำเนินงานประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์ อบรม การเฝ้าระวัง และความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น 3) C (Check) โรงเรียนสร้างระบบติดตามและประเมินผล ผ่านการประชุม แบบสอบถาม การรายงานพฤติกรรม และข้อมูลจากชุมชน 4) A (Act) โรงเรียนมีการปรับปรุงแนวทาง เช่น เพิ่มกิจกรรมเฉพาะปัญหา เพิ่มการสื่อสารกับผู้ปกครอง และร่วมมือกับชุมชนเข้มแข็งขึ้น

2.4 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัย ของนักเรียน ด้วยการใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) โรงเรียนมีการวางแผนโดยอ้างอิงข้อมูล สุขภาพและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจัดทำแผนบริการประจำปี 2) D (Do) คณะครูร่วมดำเนินงานด้วยการมี ครูพยาบาล จุดปฐมพยาบาล และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต 3) C (Check) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลผ่านการบันทึกข้อมูล ความพึงพอใจ และการตรวจสอบอุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอ 4) A (Act) คณะครูและนักเรียนร่วมปรับปรุงพัฒนาบริการ เช่น การเพิ่มอุปกรณ์ การพัฒนา ทักษะบุคลากร และขยายช่องทางให้คำปรึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.5 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสัตว์มี พิษ

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสัตว์มีพิษ ด้วยการใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) ผู้อำนวยการและครูร่วมวางแผนอบรมโดยกำหนดเนื้อหา วิธีการ และเป้าหมายชัดเจน 2) D (Do) โรงเรียนมีจัดอบรมด้วยบรรยาย สาธิต และกิจกรรมปฏิบัติ ให้นักเรียน พร้อมเสริมสื่อการเรียนรู้ 3) C (Check) โรงเรียนติดตามและประเมินผลด้วยแบบทดสอบ ความพึงพอใจ และ สังเกตพฤติกรรม 4) A (Act) คณะครูร่วมปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบการอบรมให้เหมาะสมกับวัยและเน้น ปฏิบัติจริง

2.6 แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้าน ผลกระทบจากการสู้รบและเหตุการณ์ความไม่สงบ

แนวทางในการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านการรักษา ความปลอดภัยของโรงเรียนด้านผลกระทบจากการสู้รบและเหตุการณ์ความไม่สงบ ด้วยการใช้กระบวนการ PDCA พบว่า 1) P (Plan) ผู้อำนวยการและครูร่วมวางแผนฟื้นฟูจิตใจนักเรียนโดยประเมินความต้องการและ เตรียมทรัพยากรบุคคลและสถานที่ 2) D (Do) โรงเรียนมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมบำบัดและตั้งกลุ่มสนับสนุน 3) C (Check) โรงเรียนมีการดำเนินการติดตามและประเมินผลผ่าน แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียนและผู้ปกครอง 4) A (Act) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมปรับปรุงและพัฒนากระบวนการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องโดยเพิ่มกิจกรรมและพัฒนาทักษะบุคลากร

3. การประเมินแนวการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี

ผลการประเมินแนวการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ด้านความเป็นประโยชน์ (utility) ด้านความเหมาะสม (propriety) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility)

แนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี	ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้		
	μ	ρ	แปลผล
1. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคดีความ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับอุบัติเหตุ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสังคม	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสวัสดิภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านผลกระทบจากการสู้รบและเหตุการณ์ความไม่สงบ	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ (utility) ด้านความเหมาะสม (propriety) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) ของแนวทางการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$) และเมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 6 ด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ($\mu = 5.00$) เท่ากัน

5. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการ

จำเป็น ภาพรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติศร ตีปานธรรม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา 2) มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา 3) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ 4) มาตรการรักษาความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจำเป็นต้องครอบคลุมหลายมิติ และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยรูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ผลของการศึกษาหาแนวการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

2.1 ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน เป็นด้านที่มีความต้องการและความจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากสถานศึกษาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพอนามัย โดยมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์และงบประมาณอย่างจำกัด ส่งผลให้ยังคงเกิดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้มีผลสืบเนื่องถึงการป้องกันเหตุที่จะไม่ให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดขอบข่ายของการดำเนินการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาไว้ 6 ด้าน คือ 1) มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ได้แก่ 1) ความบกพร่องของอาคารเรียนและ อาคารประกอบการ 2) บริเวณสถานศึกษา เช่น รั้ว ประตู โรงเรียน บ่อน้ำ เขตก่อสร้าง เป็นต้น 3) สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัยในการดำรงชีวิต 4) เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในสถานศึกษา ที่อาจเป็นอันตรายต่อนักเรียน 5) การเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับสถานศึกษา 6) การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และ 7) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา 2) มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ ได้แก่ 1) อัคคีภัย 2) วาตภัย 3) อุทกภัย และ 4) ธรณีพิบัติภัย 3) มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ 1) การล่วงละเมิดทางร่างกาย และจิตใจ 2) การทำร้ายตนเองและการฆ่าตัวตาย 3) การเสพสารเสพติด 4) การอุปโภคและบริโภค 5) การทะเลาะวิวาท 6) การถูกล่อลวงและลักพาตัว 7) สื่อลามกอนาจาร 8) การมีวามสัมพันธ์กับอบายมุข 9) พฤติกรรมชั่วช้า และ 10) อินเทอร์เน็ตและเกม 4) มาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ได้แก่ 1) ด้านมลพิษจากสิ่งแวดล้อม 2) ด้านโรคติดต่อและโรคระบาด และ 3) ด้านความผิดปกติจากสุขภาพของนักเรียน 5) มาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสัตว์มีพิษ 6) มาตรการป้องกันและแก้ไขด้านผลกระทบจากการสูบบุหรี่และความไม่สงบ ด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้เสนอแนวทางไว้ว่า การวางแผนโดย

อ้างอิงข้อมูลสุขภาพและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจัดทำแผนบริการประจำปี ดำเนินงานด้วยการมีครูพยาบาล จุดปฐมพยาบาล และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต ระบบติดตามและประเมินผลผ่านการบันทึกข้อมูล ความพึงพอใจ และการตรวจสอบอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ และการปรับปรุงพัฒนาบริการ เช่น การเพิ่มอุปกรณ์ การพัฒนาทักษะบุคลากร และขยายช่องทางให้คำปรึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ลี, ซินเจีย และโฮ (Li, Cynthia, & Ho, 2016: 46–50) ที่ได้ศึกษาความปลอดภัยในโรงเรียนและสุขภาพของเด็กในชุมชนเมืองลูซาน หลังเกิดเหตุแผ่นดินไหว ซึ่งพบว่า เด็กนักเรียนจำนวนมากประสบปัญหาด้านสุขภาพ อันเนื่องมาจากการขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากครอบครัว โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันในการดูแลสุขภาพของเด็ก โดยเฉพาะในด้านการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แม้บริบทของพื้นที่จะแตกต่างกัน แต่แนวคิดหลักมีความสอดคล้องกัน คือ การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยด้านสุขภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาด้านการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน จำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่อิงข้อมูลจริง การดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความปลอดภัยและการเรียนรู้ในระยะยาว

2.2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ พบว่ามีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากเมือง นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน และเดินทางมาเรียนจากพื้นที่โดยรอบ ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวของนักเรียนมีรายได้ค่อนข้างน้อย จึงเลือกส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้ที่พักอาศัย ส่งผลให้รูปแบบการเดินทางของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นการเดินเท้าหรือใช้ยานพาหนะในระยะทางที่สั้น ทำให้อุบัติเหตุที่เกิดจากการเดินทางมาโรงเรียนมีแนวโน้มอยู่ในระดับต่ำจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนวางแผน และจัดทำแผนความปลอดภัยเป็นระบบ ดำเนินการด้วยกิจกรรมอบรม การติดตั้งอุปกรณ์ และการจัดระบบจราจรหรือระบบดูแล การตรวจสอบต่อเนื่อง ทั้งจากครูเวร การสำรวจพื้นที่ และสถิติอุบัติเหตุ การปรับปรุงแผนทุกปี โดยยึดข้อมูลจากการตรวจสอบจริง เพื่อให้มาตรการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด นายนพพล วิบูลวงศ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวางแผนการรับมือกับอุบัติเหตุล่วงหน้า การคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจไม่ปลอดภัยในแต่ละฤดูกาล การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง และบุคลากรทางการแพทย์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การ

ซ้อมหนีไฟ การฝึกทำ CPR การจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา และการสอนว่ายน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการสัมภาษณ์ในงานวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุในสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การใช้ข้อมูลจากการตรวจสอบจริง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัยใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินแนวทางโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาความปลอดภัยที่ได้จากการวิจัยมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ อีรยุทธ เมืองแมน (2566) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ขณะที่ความต้องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของระบบนอกจากนี้ ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษายังพบว่า ระบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ว่า การพัฒนาแนวทางด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีการออกแบบอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า จากการวิจัยการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ส่งผลต่อการพัฒนาความปลอดภัย ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้ปลอดภัยทั้ง 6 ด้าน ให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสถานศึกษา ครู บุคลากร และ

นักเรียน

1.2 ควรจัดให้มีการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน สร้างความตระหนักถึงหลักประสิทธิภาพของการพัฒนาความปลอดภัย โดยการนำรูปแบบ วิธีการต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาความปลอดภัยของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาความปลอดภัย เพื่อนำผลข้อมูลการวิจัยที่ได้มาประกอบเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยแนวทางที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2.3 ควรนำวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดในการทดลองการใช้งานจริงกับสถานศึกษา นำแนวทางการพัฒนาความปลอดภัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาให้ปลอดภัยมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2554). พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและข้อเสนอเชิงนโยบาย. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีรยุทธ เมืองแมน. (2566). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- นพพล วิบูลวงศ์. (2566). การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร [การศึกษาค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). นโยบายและแนวทางการจัดตั้งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). คู่มือข้อปฏิบัติและมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุชีรา ใจหวัง. (2562). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สุวิมล ว่องวานิช. (2545). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ประจันทรจันทนง. (2566). แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยในยุคดิจิทัล (Digital) ของสถานศึกษาในเขตชายแดนไทย–เมียนมา กลุ่มโรงเรียนพพระ–วาเลย์–รวมไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 [การศึกษาค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- อารี จำปาปลาย. (2561). ประชากรและสังคม 2561: ความอยู่ดีมีสุขในสังคมไทย: ความฝันหรือความจริง. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Corwin Press.
- Li, S.-J., Wu, C. S. T., & Wong, H. T. (2016). School safety and children health in a post-disaster community: Implications to collaborative care and service learning in school health. *Journal of Acute Disease*, 5(1), 46–50.
<https://doi.org/10.1016/j.joad.2015.08.005>